

- XVIII. Triplices fidei genus distingui potest, quorum unumquaque ad Christiani salutem est necessarium.
- Prima vocari potest fides theoretica, seu speculationis, qua credimus quacumque veritatis Ecclesiæ Deus revelavit, & Ecclesia nobis credendas propone.
- Altera fides est prædicta, qua vitam, & actiones ad fidem veritatis conformatur.
- Tertia fides est exemplaris, quia palam, & constanter fidem hanc profert ut perfunctus numeribus, quia ipsa nobis imponit. *Ex Quadragesima P. Bisot.*
- XIX. Nihil humilius fidei, nihilque eadem magis, & nobilis. Hinc haec inferuntur veritates, que illius naturam, & effectus ostendunt.
- Prior est, nos per fidem humiliari, per eamdem enim Dei magitudinem, ac nibil nostrarum humilitatem cognoscimus; hinc nostram intelligimus infirmitatem, dicimus enim nos nihil ex nobis posse, ac tandem novimus infirmitatem, in quam nos culpe præcipites egit; que omnia ad ambitionem nostram conterendunt sunt maxime idonea.
- Posterior est; nos per fidem atollit sublimibus veritatis, quas nos docet, rerum diuinorum cognitione, quam tradit, sicut, in quo nos constituit, gratias, quibus nos cumulat, virtute, ac potestate, quam nobis imperat. *Ex Sermone Manuscripto P. Stephanii Chamillard.*
- XX. 1. Licit fides sit obscura, ipsa nos illuminat nosmet excavans, detegit enim divina, que nec Philosophi, neque perpicacissimum hujus mundi ingenia detegere potuerunt. 2. Intelleximus nostrum capit, eumque in servitatem redigit, ut Apostolus loquitur; sed ut nos liberet a servitute opinionis, & fallorum iudiciorum hominum de vita hujus bonis, & malis. 3. Quamquam ut plurimum mortua sit mortis in hominum spiritu; tamen est vita supernaturalis, ac prorius divinitus principium. *Iustus ad Rom. 1. autem ex fide virvit.*
- XXI. 1. Revelata veritates credentes sunt, quia sunt a Deo. 2. Meditanda sunt, ac serio ponderantur ut in animos nostros impressionem efficiant. 3. In proximam redigendas sunt, alioquin erunt nobis in iheritum.
- XXII. Hoc duae propositiones Concionis partitionem prebere possunt;
- Altera est, Fidei nostra magnitudinem, atque potestatem inde evincere, quia humanas subiecti mentes. 1. Haec enim maxima videtur ei, quam referre posse. 2. Quia humana menti nihil hoc difficultus potest accidere propter ingentiam animo spirituali, quia non etiam, que certissima videntur, fidei dedere audebit. 3. Quia in hoc supremæ Dei auctoritate, magis eligeret.
- Altera est; in hoc humana mens sitam esse magnitudinem, quia fidei veritatis subiecta est. 1. Hoc enim latissimum cognitionem ei multitudinem content, quam studio, & speculationem numquam affligit posset. 2. Quia hoc illam supra vires, ac naturam captum exsolvit. 3. Quia hoc omnem illi ambiguitatem, atque incertitudinem autem.
- XXIII. Quamquam fides longe differat a glorio lumine, tres tamen habet effectus cum admirabilis hac qualitate communis.
- Primus est; quia nobis Dei magnitudinem, perfections, ac mysteria detegit, alia profecto ratione, sed non minus certa: *Videmus nam per speculum in aliagmata.*
- Alter est; quia nos evenhit ad statum a natura prout prioris alium, quod præstat lumen gloria, quod partes nos efficit, ut Deum cognoscamus &c.
- Tertius est; quia nos quodammodo impeccabiles reddite. Si enim Fidei lumina, ac præcepta sequentur, numquam peccaremus.
- XXIV. Conditiones, quas veri Christiani fides habere debet, & rationes, quia nos credere cogunt ea, que a fide proponuntur.
- Conditiones sunt. 1. Fides universalis esse debet, ac ad ea omnia se extenderet, que revelata fuere. 2. Confians esse debet, & inconculsa, quacumque in specie se menti nostra offerat contradicatio. 3. Fide debet Heroica, ita ut parati sumus ad vitam impendendam, & sanguinem effundendum, ut eam tuemur.
- Rationes vero sunt. 1. Authoritas Dei. 2. Amor, quem illi debemus, & qui sine fide nequit substituere. 3. Utilitas nostra; quoniam sine fide ad alterum fecitatem pervenire non possumus.
- XXV. Sanctus Augustinus ait omne hominis malum er-

- Idem, lib. 29. *Moral. in cap. 15.* loquitur de Iudeis derelictis & Gentibus ad Fidem vocatis.
- Sanctus Chrysostomus Sermonem habet de Fide, Spe, & Charitate.
- Idem, *Serm. 24. ad Epiph.* in hac verba, *summæ fætum fidei &c.* ostendit fidem vere esse clypeum, quo contra hostium tela protegimur.
- Idem, *Hom. 7. in Epiph. ad Hebr.* docet fidem sine bonis operibus satis non esse ad nos salvos faciliens.
- Origines, *Hom. 16. in cap. 21.* *Math.* loquens de fidelitate, cui maledixit Jesus, quia solis eam fine fructibus onusfatu invenerat, docet fidem tempore bonis operibus esse conficiandam.
- Sanctus Basilii, *Hom. 4. & 15.* de fide loquitur.
- Sanctus Gregorius Nazianzenus, *Tom. 1. Orat. 49.* de hoc loquitur argumento.
- Sanctus Fulgentius ad Petrum, & Donatum.
- Sanctus Ephrem, *Tomo 1.*
- Sanctus Athanasius, *Tomo 1.*
- Yvo Carnotensis in Decret. part. 1. cap. 17.*
- Sanctus Bernardus, *Serm. 2. in Ref. Pasch.* fidem fine charitate corpori fine vita, motuque comparat.
- Guillelmus quoque Parisiensis, & Dionysius Carthusianus hoc argumentum pererrantur.
- Afectus aliquique. *P. Ludovicus Granatensis in Catechismo de Symbolo Fidei.*
- Gambolas, libro cui titulus: *Vita Christiana exemplar, fusius loquitur de Christiana vita conformitate cum fide, ubi ea omnia prosequitur, que in hoc argumento ad mores referuntur.*
- P. Caifiinus in Aula sancta lib. 3. cap. 4.
- Ludovicus a Ponte Tomo primo de Perfectione Tractatus primo cap. 7. 8. 9.
- Petrus Sanchez, de Regno Dei part. 4. cap. 3.
- Padagogus Christianus, part. 2. cap. 23.
- Petrus Canisius in Operc. Catechistico majori.
- Bernardinus Rosignolus, de Disciplina Christianæ Perfectionis lib. 3. cap. 4.
- Moralis Christiana, Tractatus primo preliminari, scholasticus 2. art. 1.
- P. Graefft duos edidit Tomos de Fide viætrici, ubi ea omnia, quæ ad hoc pertinent argumentum, reperies.
- P. Rapin librum quoque edidit de primorum scolorum Fide.
- P. Saint Jure, librum conscripsit, cui titulus, *Le trois filles de Job;* ubi agit de Fide, Spe, & Charitate.
- P. Bonal in Christiano Temporis.
- P. Antonius de Sancto Martino a Porta ex Carmelitarum familia, *Tract. 6. cap. 1.*
- Conradus Clingius in Catech. lib. 1. & in locis Communibus lib. 2.
- Joannes Coelius, in Apologia contra Melanchthonem.
- Toletus in Instructione Sacerdotum lib. 4.
- Lipomanus contra Lutherum.
- Joannes Franciscus Picus.
- Dandinus in Ethicis sacris amplum habet Tractatum de Fide.
- Infiniti propositum sunt Auctifici, Theologici, & Controversiæ, qui agunt de Fide. Quos memoravimus, hi maiorem præ ceteris ad concionandum copiam suppedant.
- P. Delingens tres habet de Fide Sermones.
- Boito, Sermone primo Adventus.
- Item sermone pro feria 5. Cinerum.
- Mainzburgh in Quadragesima Tomo 1. de essentia Fidei qualitatibus differit.
- P. Texier in Adventu duos habet deinceps de Fide sermones.
- Item in Dominicâ Dominicâ 18. post Pentecosten loquitur de fide actuali.
- La Font, *Serm. pro 20. post Pentec. Dominicâ.*
- P. Mafton Oratori Presbyter in Adventu.
- P. Doneau in Dominicâ Dominicâ prima post Pascha.
- Pater De la Colombiere, in Confirmationibus Ethicis.
- P. Giroust in Quadragesima Tomo 2.
- In Sermonibus Moralibus sermo est de Fide.
- De Volpiliere in Sermonibus.
- Frontenier.
- P. Cheminalis, *Tomo 2.*
- Auctor Sermonum in omnia Ethicas Christianas argumenta in Adventu offendit modicam esse in

Qui collectivæ editur.

mundo fidem, sub titulo de Moribus Christianorum.

Idem Sermone pro feria 5. Cinerum adserit rationes hujus modicam fidem.

Idem in Sermonibus particularibus, sermonem

habet de incredibilitate, & infidelitate.

Essai de Sermons pro 20. post Pentecosten Domini

ica, pro tercia Dominicâ Adventus, argumento

primo pro die Epiphania, pro Dominicâ Quinq

ua; in tertio Adventu tres deinceps sunt hujus

argumenti conciones.

P. Ludovicus Granatensis, in locis Communibus

qui collectivæ editur.

Labatha. *Título Fides.*

Berchorius.

Drexelius, in rosis select. part. 1. cap. 4.

Perardus, 1. part. *Título Fides.*

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, & applicationes Scripturarum
buic argumento.

*N*ON fecit taliter omni nationi, & iudicia tua non manifestavit eis. *Psalm. 147.*

Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria. *Prov. 25.*

Qui credit Deo, attendit mandatis. *Ecclesi. 32.*

Nisi credideritis, non intelligetis. *Isaiah 7.*

Justus in fide sua vivet. *Habacuc 2.*

Qui incredulus est, non erit recta anima ejus in semetipso. *Ibid.*

Vade, & sic credidisti, fiat tibi. *Matthew 8.*

Si habueritis fidem, sicut granum spinæ, dicetis monti huic: *Trans bini illuc, & transibit,* & nibil impossibile erit vobis. *Matthew 17.*

Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. *Mark 16.*

Credo, Domine, adjuva incredibilitatem meam. *Mark 9.*

Filius hominis veniens, putas, fidem inveniet in terra? *Luc. 18.*

Quotquot receperant eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine ejus. *Joan. 1.*

Qui verbum meum audit, & credit ei, qui misericordia habet vitam æternam. *Joan. 5.*

Multo ex principibus crediderunt in eum, sed non contebantur; dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei. *Joan. 12.*

Si pateres credere, omnia possibilia sunt credenti. *Ibid.*

Qui non credit, jam judicatus est. *Joan. 3.*

Qui incredulus est, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. *Ibid.*

Nunquid incredulitas illorum fidem Dei evanescit?

Ad Rom. 3. *Creditid Abraham Deo, & reputatum est illi adiuvitum.* Ad Rom. 4. *Abraham fidei.*

Iustus autem ex fide vivit. Ad Rom. 1.

Corde creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem. Ad Rom. 10.

Qui veritatem Dei in iustitia detinet. Ad Rom. 1.

Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. 1. ad Corinth. cap. 13.

In capitulo 10. redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, 2. ad Corinth. 10.

Volvetis tentare si estis in fide; ipsi vos probate.

2. ad Corinth. cap. 13.

Gratia estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis; Dei enim donum est. Ad Ephes. 2.

In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnem tela iniuriam igne extinguiere. Ad Ephes. 6.

Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Ad Ephes. 4.

State in fide. 1. ad Corinth. 16.

Christum habitare per fidem in cordibus vestris. Ad Ephes. 3.

Fidet fides: noli altum sapere, sed time. Ad Rom. 11.

Fides, quæ per charitatem operatur. Ad Galat. 5.

O insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obediens veritati? Ad Galat. 3.

Habens fidem, & bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt. 1. ad Timoth. cap. 1.

Credere oportet accidentem ad Deum, quia est, &

bis mortuus. Ex ea voce infraeiusmodi facit intelligi-
mus, homines hujusmodi nulla bona opera effici-
re, & esse arbores eradicas; fides enim, quam a-
miserunt, est veluti radix eos nutrita, quae vi-
tam tribuens. Sed cur illos arbores bis mortuas ap-
pellat? puto, quia non solum amiserunt charitatem,
qua est anima vita, sed etiam fidem, qua est quo-
dammodo vita prima, vel origo vita spiritualis. Ju-
sus ex fide vivit.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiae Sandorum Patrum, in hoc
Argumento.

Fidei simplicitas omnibus argumentis antecellit. Am-
bit. in 1. Hexam. cap. 6.

Fides virtutum omnium stabile fundamen-
tum est. Idem, in Psalm. 49.

Fides principium Christiani est; plenitudo autem
Christiani, iustitia. Idem, in Psalm. 118.

Cito fides inexercitata languescit. Idem, in Psal-
m. Beati immaculati.

Christianus ante omnia fidem custodiat, hanc enim sa-
eva facie reliquias virtutes custodiet aut reparabit.
Idem, Orig. cap. 4.

Incredulus audacia verborum, terrenis armis contra
celstas dimitantur, & carnatus aduersus spiritualia,
& prudentes se dicere non erubescunt, quasi humana
sapientia Dei sapientiam superaverit. Idem, in cap.
3. Epist. ad Romanos.

Quid est fides, nisi credere quod non vides. Au-
gust. variis in locis.

Turbam non intelligendi vivacitas, sed credendi sim-
plicitas turpissimam facit. Idem, contra Epist. fun-
damentum.

Fides quidem sine charitate potest esse, sed non pro-
debet. Idem, lib. 25. de Trinitate.

Natura sunt maiores doctri-
nae, nulli thesauri, nulli
honores, nulla mundi huius major substantia, quam est
fides catolica. Idem, Serm. 1.

Adjungite fidei recte loquitur secundum, ut Christum
confiteamini. & verbis vera dicendo, & facitis bene
volendo. August. Serm. 31. de verb. Apost.

Fac quod dicit, & fides est. Idem, Serm. 137. de
Tempore.

Fides est origo iustitiae, sanctitatis caput, unde omnis
iustitia sumit iustitiam. Idem.

Christiani nominis non facit sola dignitas Christia-
num, nobile prodest quod Christianus vocetur in no-
mine, si hoc non offendit in opere. Idem, Serm. 38. de
Tempore.

Divina operatio, si ratione comprehenditur, non est
admirabilis; nec fides habet meritum, cui humana
ratio praebeat experimentum. Idem, Hom. 26. sup.
Evang.

Cum dilectione, fides Christiani; sine dilectione, fi-
des de demoni. Idem, lib. 20. de Cœvi.

Qui quis abducit prodigia querit ut credat, magnum
est ipse prodigium, qui mundo credente non credit.
Idem, lib. de utili credendi.

Dificile est, ut male vixit, qui bene credit. Idem,
Serm. 33. de Tempore.

Si vides, non est fides, credenti colligitur mer-
itum, videnti redditur premium. Idem, tract. 68. in
Joannem.

Non sunt bona qua per fidem & dilectionem non
sunt, quia alterum sine altero nullius virtutis fructum
parit. Idem, lib. de vera innoc. cap. 22.

Inseparabilis est a bona vita fides, que per dilec-
tionem operatur. Idem, lib. de fide & operi.

Antequam vides quod videre non potes, crede
quod nondum vides; ambulo per fidem, ut pervenias
ad speciem. Idem, Serm. 18. de Verbis Domini.

Noli intelligere ut credas, sed credere ut intelligas;
intellexisti meritis fructus fidei est. Idem sup.
Joann.

In bonae carni tota ratio intelligendi est consue-
tudo cernendi. Idem, Serm. 151. de Temp.

Rer. est audax fides, perueniens quo non persingit
intelligientia. Idem.

Non capiunt fidei magnitudinem angusta impio-
rum peccatorum. Ambros. lib. 3. de Spiritu Sancto,
cap. 18.

Quod mens humana rationis investigatione non po-
set comprehendere, fidei plenitudo complebitur. Idem,
in Luc. cap. 5.

Fides est argumentum non apparentium; qua enim
apparet iam fidem non habeni, sed agnoscere. Gre-
gor. Homil. 26. in Evang.

Vera fides est qua in hoc, quod verbis dicit, moribus
non contradicit; illa vere credit, qui exercet operam
de quod credit. Idem, ibid.

Donus Dei credendo fundatur, sperando ergis-
tur, diligendo perficitur. August. Serin. 9. de verb.
Apost.

Lando fructum boni operis, sed in fide agnoscere
dicem. Idem, in praefat. in Psalm. 32.

Fides magna credit, & maiestate Dei digna
Idem.

Divino saepe iudicio contingit, ut per hoc quidem
quod nequerit vivunt, perdant quod salubriter crea-
dunt, & per hoc extinxiantur usque ad fundamen-
tum. Idem.

Sicut planta abesse radice fructum non profert, ita
abesse fidem fundamento non provenit sermo doctrinae.
Chrysostomus, in hec verba Apoliti, habentes
eundem spiritum fidei.

Fides excludit dubia, senec certa, promissa confi-
gnat; hanc qui tenet, felix est; qui delevavit, na-
merit. Idem, Serm. de fide, ipe, & charitate.

Fides est religiosa fundamentum. Idem, ibid.

Sicut in mari, nisi ancora fixatur, navis ventorum
Indivisi exposita hinc inde factatur; ita nisi intel-
ligi nofer per fidem firmetur, ab opinionem varia-
rum fluctuus semper circumfluitur instabilis. Idem,
Hom. 11. in Epist. ad Hebreos.

Digna est perdere inutilis fides, qui non exer-
cuit charitatem. S. Propter.

Habet non tam veniam quam premium, ignorare
quod credas. Hilarius, lib. 7. de Trinitate.

Fides Catholica contra omnes mortuos animi medelam
affert. Idem, lib. 2.

Nihil fide nostra iniqui singi poset, si in eruditos
tantum caderet. Gregorius Nazianz.

Est fides corum qua dicta sunt affecti, approba-
tio sine habitatione. Basilius, de vera ac pia fide.

Hinc unitus fidei inconclusi mentibus oportet inca-
rere. S. Leo Serm. de Nativitate.

Magnum praedictum est fides integra, fides vera, in
qua nec augeri ab illo quicquam, nec minui potest:
quia nisi una est, fides non est. Idem.

Fides est fundamentum salutis aeterna. Euseb. Eu-
melius. Homil. 2.

Per fidem potest Deus ignotus requiri, quæstus cre-
di, creditus inventari. Idem, ibid.

Regula quidem fidei una omnia est, sola immo-
bilis, & irreformabilis. Tertullian. liber. de veland.

Centurors divinitatis (hæretici,) Idem, 1. 2. con-
tra Marcionem.

Fides est virgo integrissima, talisque nobis a Christo
tradita, quam ut confuprare coruantur hæretici, sic
Catolicis eam omnino incorripiam casce suerit necesse
est. Idem, de prescript.

Magnorum hic vigor est mensura, & valde fide-
lium, hoc tunc est animorum, inquantitate credere,
qua corpore non videntur inservi. S. Leo Serm. de
Alcen.

Fides & bona opera indissolubili vinculo connectun-
tur, itau ubi alterum defici, alterum penitus non fecit.
S. Eucherius.

Nihil egentius, nihil stultius illa mente, qua de
Deo extra Deum philosophatur. Diadoc. Epist.

Mater martyris fides est. Ambri. Serm. de Sanctis
Nazario, & Celso.

Fides aquæ necessaria, ac ei qui in hoc mundo vi-
vit, ad survivalam respiratio. Clem. Alexand. in
Proph. Abacuc.

Principium vitae est fides, finis vero ejus, dilectio
ambis enim finali justæ hominem Dei perficiunt. S.
Ignat. Epist. ad Philipp.

Cum incidentibus suis modi necessitatibus, ut discendere &
Deo, atque ad ritus genitum transfigurari, nullus
nos metus, nullus nos terror inficit, quomodo tra-
ditum nobis fidem custodiamus. Lactant. in Epist. di-
vin. initii.

Christiani, mori sciunt, disputare necluent. Pacian.
Epist. Barcin.

Non licet in fide putare, vel disputare, pro libi-
tus; non hac illaque vagari per inaniam opinionem,
per devia errorum, substantia nomine; aliquid si-
nius, certum fixumque prefigurit, certis clauderis fi-
niibus, limitibus coarctaris. Bernard. contra Abal-
lardum.

Alefit ut in fide nostra aliquid sit dubia estimatio
pendulum, & non magis tunc quod in ea
est, ac solidis veritate subinximus, oraculi, & miracu-
losis divinitus persuasum. Idem, Epist. ad Innoc.
Papam.

Fides attingit inaccessa, deprebendit ignota, compre-
hendit immensum, ipsam denique aeternitatem suo illo
vastissimo finu quoddammodo circumcludit. Idem, Serm.
76. in Cant.

Hac est, que velut quoddam aeternitatis exemplar,
præterita similitudine presentia, ac futura finu quodam
vastissimo comprebendit. Idem, Serm. 6. in vigil.
Nativit.

Quid est fides, qua non operatur, nisi cadaver ex-
amine? Idem, Serm. 24. in Cant.

Verbum eius (nempa Dei) summa mihi ratio est.
Cassianus.

Fides est generofitas, & fortitudo nostræ intellecu-
tus. Guill. Parvulus.

Fides est crepusculum glorie. Idem.

Qui fides integrum non servaverit, proculdubio in
eternum peribit. In Symb. S. Athanasi.

Dominus, si error est, a te decepti sumus; nam ista
in nobis tantis signis, & prodigiis confirmata sunt, &
tabibus, qua, non nisi per te fieri possunt. Richard. a
S. Victore Sent. 1. de Trinitate.

Fides a te exigit, & sincera vita, non altitudo
intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei, De
limitat. lib. 2. cap. 4.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologie penu ad hoc argumentum
deponi valeat.

Fides defit.

Fides ut loquuntur Schola, actus est nostri intel-
lectus, quo firmiter, & non habitanter credit
quidquid Deus revelavit, licet obscurus, idque unice
quia Deus revelavit, quem seit primam esse
veritatem, & quem neque falli, neque fallere posse
potest; ita ut hoc testimonium fatis validum sit
ratio ad eum captivandum, atque ad ciendam in
eo hanc certitudinem, qua fidei velut basis est,
& fundamentum. Verum cum fides homini non sit
data, ut in hac cognitione substat; sed potissimum
ad hoc tendat, ut ad agendum impellat, reor hac
duo separanda non esse. Fides haec, quæ san-
cta nūmis est, paucioribus potest concludi verbis,
si dicamus fidem virtutem esse supernaturem ani-
mabus nostris infusam, per quam intellectus noſter
gratia, ac divina revelatione illustratus volun-
tari aciebici veritatisibus sibi Dei nomine pro-
positis.

Fides est donum Dei, quod per bonitatem, ac clar-
gitatem eidem effectum habere possumus. Pollemus
quidem ex nobis nutantem credere, ac fine certitudi-
nem, deinde fides est, non divina, quia Deus
revelavit, sed hæc humana fides est, non divina,
qua debet fides Christiani hominis, non ambigua,
non labens; qua suo adhæret objecto, ut lo-
quuntur Theologi firmius, quam intellectus noſter
veritatis liquidioribus hæret. Hoc autem in no-
bis operatur Deus, cum nos justificat, ac per fidem
salvat, ut docet Apolitus. Gratia ejus salva-
vit per fidem, at hoc non ex nobis; Det enim do-
minus fides.

Fides est donum Dei, quod per bonitatem, ac clar-
gitatem eidem effectum habere possumus. Pollemus
quidem ex nobis nutantem credere, ac fine certitudi-
nem, deinde fides est, non divina, quia Deus
revelavit, sed hæc humana fides est, ut veritatem ad
Ecclesiam esse columnam, & batim verita-
tis. Per Ecclesiam esse columnam, & batim verita-
tis. Apolitus autem non innuit Ecclesiam batim
& columnam esse veritatis, ad veritatem videlicet
fulciantem, qua cum eterna sit aquæ ac ipse Deus,
nullo, quo regatur, indiget fulcro, sed per se sub-
sistit sine opere creature, vel potestatis qua-
cumque illa sit in celo, & in terra. Dicendum
est igitur, innuere voluisse, Ecclesiam batim es-
timare, & columnam veritatis, quia cognitio veritatis,
quam habemus, innitit debet certissime Ecclesiam
testimonio; hæc immobilia est basi, hæc columnam
inconclusa, quæ fidem nostram usque ad scilicet
scilicet finem est sustentatura. Eatenus certi sumus
veritatis, quatenus illam invenimus in Ecclesia,
qui eam committit Deus, & quæ illam tamquam
lacrum depositum diligenter servat. Hæc illa
columna est, cui fidei nostræ adiunctum debet in-
cumber; hæc basi est, super qua tamquam solido
fundamento tuissime potest adiunctari, ubilibi ali-
bi in arena tantum extinxit nullam firmitatem ha-
bentem.

Veritas prima est objectum formale fidei; ob-
jectum enim formale fidei non aliud est, quam ra-
tio, propter quam rebus fidei accipiemus. Quem
admodum vero qui credit, & veritatis fidei ac-
quisicit, eas credit, quatenus revelatae fuerunt a
prima veritate, quæ Deus est, qui nec falli, nec
fallere potest; hæc veritas prima, cui nostra fides
instituit, formale fidei objectum vocatur. Hoc ex-
plicetur verbis docet D. Thomas, nullo adverſante
Theologo.

Si fidei nostræ articuli secundum ipsorum sub-
stantiam considerantur, temporum decursu nequa-
quam aucti fuereunt; quacumque enim in nova
lege credita fuere, virtualiter in fide veterum Pa-
triarcharum, Propheetarumque continebantur, & item
involvabantur. Quadam illis dumtaxat proper ex-
plificatione acceſſio facta est, ut idem loquitur
D. Thomas; hoc est, ea quæ ad fidem pertinent
distinctius, & enucleatis cognita tuere in Evan-
geliis.

Articuli
fidei
noſtri
sunt
quod
formale
ap-
pellatur.

Fides est Apolito vocatur: Sperandaria substantia
verum, argumentum non apparentium. Sanctus Thom-
as definitione hanc explicans dicit, fidem, qua-
mum deſtituitur, Prophetae etiam continebantur, & item
in alia. D. Thom. 2. q. 4. s. 1.

Articuli
fidei
noſtri
sunt
quod
formale
ap-
pellatur.

Fides est Apolito vocatur: Sperandaria substantia
verum, argumentum non apparentium. Sanctus Thom-
as definitione hanc explicans dicit, fidem, qua-
mum deſtituitur, Prophetae etiam continebantur, & item
in alia. D. Thom. 2. q. 4. s. 1.

Articuli
fidei
noſtri
sunt
quod
formale
ap-
pellatur.

Fides est Apolito vocatur: Sperandaria substantia
verum, argumentum non apparentium. Sanctus Thom-
as definitione hanc explicans dicit, fidem, qua-
mum deſtituitur, Prophetae etiam continebantur, & item
in alia. D. Thom. 2. q. 4. s. 1.

Articuli
fidei
noſtri
sunt
quod
formale
ap-
pellatur.

Fides est Apolito vocatur: Sperandaria substantia
verum, argumentum non apparentium. Sanctus Thom-
as definitione hanc explicans dicit, fidem, qua-
mum deſtituitur, Prophetae etiam continebantur, & item
in alia. D. Thom. 2. q. 4. s. 1.

Articuli
fidei
noſtri
sunt
quod
formale
ap-
pellatur.

gelica lege, quam in lege Prophetarum. Quo magis veteres Patres proprius Melius adventum attigerunt, seu ante, seu post ipsum florentes, eo maiorem difficioremque de fidei mysteriis cognitionem habuerunt, non secus ac qui sumini proprius abhunc, magis illuminantur, quam qui longius abhunc.

Quid sit fiducia de fidei credentia. Saluti necessarium est quodam distinzione credere, ea videlicet, quae per se ad fidem obiectum pertinent, quales sunt fidei nostra articuli: actus enim virtutis, que nobis de praecepto injungitur, ejusdem est necessarium, ac imperata virtus; eumque fidei nostra articulis credere fit actum fidei nostrae proprio obiecto, & iis, quae per se eisdem convenient, determinare; hinc fit necessarium esse, distinzione, non autem confuse hos articulos credere. Hac est Sancti Thomas doctrina, cui addit: Non omnibus hominibus necessarium esse distinzione extera credere, quae per se non convenient obiecto fidei, & quae eisdem fuit veluti additamentum aliquod; sed latissime esse, si confuse credantur, nostra mentis submersione his omnibus, que revelata fuere. Animadvertisendum est enim inter eas, quae sunt nobis ad credendum propria, & que credenda sunt nobis, quodam proprie, atque per se ad obiectum fidei pertinere, qualia sunt quacumque in celo confititura sunt nostra beatitudinis obiectum, puta divinitas unitas natura, Personarum Trinitas, & Incarnationis Mysterium; quodam vero extrinsecus tantum ad fidem obiectum accedere, quae sunt credere historias, quae continentur in Biblio. Idem Sanctus Doctor deinde concludit, non omnes homines teneri ad habendam fidem quae distinctorum revelatarum, sed opus esse, ut Doctores, ac Praefules, quorum est alios edocere, hoc præ ceteris callant, ac distinctius cognoscant.

Hec autem D. Thomas docet de iis, quae sunt distinctorum credenda, 1. Ad salutem necessarium est, Adultos omnes distinctorum credere Incarnationis Mysterium, seu quod nemo salvus possit, neque a peccati morte liberari nisi per Christum Iesum, unicum Mediatores inter Deum, & homines, ut Sanctus Augustinus ait; seu quod de salutis necessitate credendum fit, quod essentialiter ad fidem obiectum pertinet, & quod esse via debet, qua ad beatitudinem pervenire: Cumque huiusmodi sit Incarnationis Mysterium, quatenus sola via est, qua pervenimus ad beatitudinem; hinc fit, ut distinctorum huius Mysterii fides sit de necessitate salutis in adultis omnibus, quamquam simplices personæ, atque et trivio non teneantur ex habere subtiles cognitiones, que ad hoc ipsum pertinent Mysterium,

Quodam Mysterio Trinitatis, cuius quoque cognitio est ad salutem necessaria, hanc Sanctus hic Doctor tradit. Ante Iesum Christi Nativitatem, Doctores, & simplices Mysterium hoc tenebantur credere, illi distinctorum, hi vero confuse; seu quod ejusdem in veteri lege quodam lumina inventantur, seu quod Incarnationis Mysterium, quod fuerat illis revelatum fine cognitione Mysterii Trinitatis agniti non posse. Post promulgatum Evangelium fideles omnes distinctorum hoc Mysterium tenentur credere, quia renati sunt in Iesu Christo per Baptismum non sine invocatione Sanctissimæ Trinitatis Patris, Fili, Spiritus Sancti. Ante Iesum Christum Fides Trinitatis in simplicibus, rudibusque abdita erat, & confusa in fidei suorum Prophetarum, atque Doctorum; sed post Iesum Christum hujus Mysterii cognitione facta est omnibus manifesta per Baptismum, quamobrem omnes illud distinctorum credere tenentur.

Actus fidei actio est meritoria, namque secundum Apostolum, Sancti per fidem adepti sunt aeternæ vite mercedem, quod fane esse non potest, quia actus fidei est meritorius. Et ratio confit: quia auctus fidei pendet a nostro libero arbitrio, & per motum gratiae referunt ad Deum. Actionis enim meritorum a duobus pender, primum quidem a gratia, & promissione Dei, deinde vero a nostra voluntate concursu, ac præstitia cooperatione. Quibus addendum, fidem mereri non posse vitam aeternam sine charitate, quae est fidei, & cuiuscumque meritorie actionis forma.

Hanc ipsam Questionem proponit articulo decimo Sanctus Thomas, & hanc adfert distinctionem; videtur ad ea delictum cum humana ratio fidem nostram preceperit, credenda, vel si illa causa est Fidei: quam revelatis rebus habent, fidei bens, tunc ratio fidei meritorum imminuit, ac ille meritorum iudicium penitus delere potest hoc posito, quod piassante, proper humanam tantummodo rationem creditur,

Fides non solum illuminare intellectum, sed agere etiam in voluntatem, sicutque actionem in peculiares virtutes, quae in Christiani vita exercentur, effundere; hoc est secundum omnem latitudinem suam confiderata fides in sola speculatione nequaquam sufficit, sed ad praxim excitat, quia principium est omnium christianarum actionum: ita ut dici queat, ubi nulla christiana effugiat actio, ibi non esse fidem, non quod verum non sit, quod creditur de Mysteriis, & non creda-

tur, quis illud revelavit Deus, sed quia fidei natura non est illic subsistere, sed efficere, ut iuxta id quod creditur, actio formetur.

Quo in fidelia nostra non ait fidem per se, ac sine bonis operibus posse nos justificari conferre, cum operibus Sanctus Jacobus iustificationem acceptam, referendam esse pronuntiet. Theologia duos hunc Apostolos ita conciliat: Immediate per bona opera, & charitatis, atque præstantier actions justificamur; sed media te per fidem, hinc enim in nos bona producitur opera videlicet præstantier, continentiz, charitatis, & quandam veluti generalem habet in omnes virtutes influxum, & ad eas exercendas voluntatem disponit.

Cum decretivit Deus salutem nostram operari per fidem, viam aperiatur voluit, que mortalibus omnibus esset idonea. Et sane non omnes homines absitiosus rationaciones affectu posse, neque de subtilibus, difficultibusque rebus disputatione; sed omnes cum gracie subdidio, quae nemini denegata est, credere posse. Ideo Deus fidem impetrans eam tribuit tamquam medicum ad salutem operandam, quod in potestate est divitum quæ ac pauperum, doctorum, & indoctorum, nobilium, & ignorabilium.

Ad credendum, inquit Theologi, plus requiriatur voluntatis motus, qui intellectum inclinet; quamobrem omnes infidelitatis sunt, non solum in mente, sunt etiam in voluntate, & dici potest hec esse causa propter quam minime credunt, quia non sunt; non autem, quia superbi, licentia, vel affectus aliquis, quoniam nolunt abscire, validum, invictum obsecunt statut.

*Neque putet, cum dicitur clara Dei viso fidei nostra merces futura, vel fides oculum, aeternamque vitam mereri, intelligendum esse de fide a charitate fœrissim accepta, quo charitas illius forma est atque perfectio, quemadmodum jam ante monumens; non docet Apostolus, licet fatus vivi nobis iniecerit fides, ut montes ipsos transiere possemus, ubi charitas defuit, non nihilum esse coram ipso. Frustra te Christianum, & Catholicum jactas, quasi hoc ad salutem sufficerit, si tibi defuit erga Deum, & proximum Charitas; hoc est, si propter inobligatae Dei mandata letaliter peccato obnoxiosus, ideoque inquirens fui vita palpandi, foventique effecti, ut hanc sibi arrogent libertatem divinas scrutandi veritates, ac de illis judicandi humana ratione, quea in minimis etiam rebus decipiunt, & per hanc libertatem illos in dubitatione impellit, de dubitatione in malos sensus, & secreto abditoque erroris derudit, qui eos ducent in interitum. *Gabin. in. scientia institutione part. 5.**

Caritas hanc evriter fidei simplicitatem, quæ inobligata tamquam videns sufficit; duas haec admirabiles divine fidei proprietates indicavit, quæ in humana fide inventi & conciliari non possunt; inde enim intelligentes æque confortari divinam fidem ei rei adhucere, quam credit, illam non videns, ac si eamdem videret. Deus est invisibilis: sed qui in Deum credit, ita certo tenet Deum evidenter. Liqueat mente debere illis omnibus subiecti, quæ Dominus inquit, quemadmodum voluntas illis, quæ præcipit, esse debet subiecta; & quemadmodum singulis suis coercenda sunt studia, ut divina obtemperant Legi, suis etiam tentientis, ac repugnantibus obstinandum est, ut divinis acquiescant veritatis. Neque ideo dicendum est, fides suam deesse rationem, atque prudentiam; quamvis enim fides supra rationem attollat, debet tamen, ut Sanctus Bernardus animadvertisit, & ipsa suam habere rationem, super quam doctrina quam accepit, veritatem velut fundatum constituit.

*Non confitit fidei meam super mentis mes perspicaciam, sed super autoritatem Dei, qui nec fallere potest, nec falli. Veritas, quam minime debet, suo est involuta principio. Quin illam extra Deum require invalidis mentis meæ nihibus, illam venerior in fui Dei, ubi sufficiit; licet ibi invisibilis sit, & humanis oculis audita. *Flechier Panegyricus S. Thomæ.**

Sepè hoc auribus nostris quorundam accidit quæ relata; unum tantummodo sufficeret miraculum, & miraclos in omne vitæ spatium converteret. Falluntur; & experti, tis esse patent cognoscere, Deum esse, eique ho- ut se in s- de confi- matur.

Quamvis fides sit dona Dei, ut in eorum portentis illam non sit illam acquirere, ves confirmare; eo uisus mena acquirere paverdet. Dei potentiam admirarentur: sed in charitate non proficerent ultra: magis essent con- victi, non ideo melius conversi; & quoniam neque scri-

In pluribus Christianis fides ambigua, & laudans est.

Scripturarum auctoritas, neque interni conscientia
fensus, neque Evangelii predicationis, neque cele-
stes afflatus illum ad credendum non excitant; mi-
raculi impressio quam ciuius detinatur. **Hæc in si-
gulos actus effet iteranda, ac desiderium miracula
videndi prætextus est, vel solatior, quod duritiae
sue querunt, non remedium, & subfundit, quod
ad fidem sue perfectionem desiderant. **Idem**.**

Fides ha-
bit sua in-
matura, suam
que cal-
guem,
Fides est illa columna nubis, de qua loquitur
Scriptura, quae interdum quidem tenebras, nocte vero
lucem effundebat. Hac facta est tenebrarum,
luminorumque certissimum veritatum, parvissime
sensibilium rationum commixtio; hanc enigmallat,
de quo loquuntur Sanctus Paulus, sensus involvens
humanis iuuentibus non evolvens. Hac denique
ea veritas est, quia revelata, gaudium, ac felici-
tatem constituit Sandorium in celo, & adhuc sua
nube contexit Sandorum spem, ac latitudinem in ter-
ra confituit. Hanc ob causam Iesu Christi quem-
dam ex Apostolis suis exhortabat: Vidiisti, & cre-
didiisti: Deinde oculis, manipulisque tuis, quod unice
verbo meo poteras debere. Vissisti, atque palpabili
veritati acquisivisti. Cariositas hac est, non devotio
: truere ea grata, quam tibi permittere digna-
tus sum, fed proxima illis relinque, qui non vi-
derunt, & crediderunt, & qui fidem habentes ver-
bo meo, quamvis ratio, ac sensus reverterentur,
palam eam veritatem proferunt, quae certe igno-
tia non est, & quae nihilominus est incomprehensi-
bilis. *Idem.*

Elogia Non id mihi consilii est, ut hoc in loco afferre
fides. velim omnia munificentissima elegia, quibus Patres
fides prosecuti sunt, ut illius dignitas innotescat.
Neque vos moros offendens, illam secundum mag-
norum Apostoli mentem, eis veluti basim, & additici
spiritus virtutum omnium fundamentum; ac per
illam hominem accedere ad Deum. Neque cum
Sancis Chrysostomo, atque Augustino dicam, hoc
donum esse mere gratuum Dei, quod nulla me-
rita nostra precesserunt, sed ex quo omnia nostra
merita originem ducunt; & faciem esse, atque initium
omnis iustitiae in hominibus; *Origo iustitiae,*
sanguinis caput, unde omnis iustitia sumit initium.
Neque cum S. Berardino Senensis afferam, hoc
excellensissimum honorem esse, quem Deo morta-

lis valeat conferre, mentem subiiciens, qui inter
omnes facultates suas est superbissima, caca-
submitione credendo veritatis omnes, quas illi repre-
lavit, licet nequeant comprehendendi. Neque hic mea
sibi sicut oratio, ut vobis ostendam, omnium pra-
stantissimorum virorum, quorum elegit D. Paulus
conciuncta tot, ac tam præclaras victorias, quas de
tyranno, ac dæmonibus resulerunt, & per quas o-
mnes naturæ leges fulsque deinceperant, integrati-
gratiae nationes Iesu Christi imperio subiicerunt,
uni fidei acceptas esse referendas. Denique nec il-
lud vobis conabor ostendere, per fidem nos ad ful-
bilem cognitionem magnitudinem, ac perfectionem
Divini Eniti attolli, qua humana rationis lumen
investigare non posset; ab hoc toro celo superari
naturaliter cognitionem, qua fruuntur Angeli; &
hoc illi esse communem cum lumine gloria, quod
Deum respicit, qualis in se est, divinumque hor-
obiectum in ipsis plenitudine, omnique magnitudine
ejusdem extensione complectitur; cum hoc tantum
discrimine, quod fides obficit locum ac per quodam
velut velum, & nubem videt, quod lumen
gloris Sanctis palam, ac ipso meridie apertius
dedit. *La Font. Sermons pro 20. Dominica post
Trinitatem.*

Quomodo iudicium ex anno vita- Penitentia. Qui vere iustus est, ex fide vivit, ut Apostolus inquit in Epistola ad Romanos: hoc est per illam suos regit sensus, affectus, vita, & studia; hanc unam consulit vel de certo vivendi genere amplectendo agatur, vel aliquo munere subeundo; ita ut fides ad hoc ut perfecta sit; consecrata, ac immolare debet Deo totum hominem, ac perfectum efficeret mentis, voluntatis, corporique eiusdem holocaustum, mentis quidem causa submissio ne omnibus, quas proponit, veritatis, licet ratio es asseque nequeat, ut cultus adhibeatur supremaz divinae vocis autoritati: voluntatis vero humili, exadquaque obedientie legibus omnibus, quas imponit, licet validioribus, vividiioribusque affectionibus nostris advenit: corporis denique generali sensu, desideriorumque omnium mortificatione.

Homo, qui Sciant Fideles, mysteriis nostris nihil admirabile futurum, si mens illa assequi posset, nihilque singulariter, si quædam eorum exempla in terram naturam.

Susque omnes fidei conformem. Hec est fides mortua, inquit Apostolus; fides inanis, steriles, iniurialis, fides, que ita fidem nomen non meretur, ut mortuus homo hominis nomine indignus est. **S**anctus Joannes ait, eum, qui iudicat te in Deum credere, & mandata illius non obseruat, mendacem esse, ac nebulonem. **Q**ui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est. **V**isibili operum testimonio redarguitur inanis fides, illius actiones mentiriuntur nomen fidelis, & eam, quam prefereret fidei professionem: ille ex eorum numero est, de quibus loquitur Sanctus Paulus, qui verbi confessus se nosse Deum, scilicet autem negavit. **I**dem. **E**siodum **J**ulus autem ex fide vivit. Quid sibi vult S. Paulus? **R**etulatis hinc his sententiis, nihil aliud ostendit nisi quod est privatum eius.

veritatis, ac in rebus mundanis credunt. *Idem.*
conscia-
tio.
lus his verbis, nisi Iulianus fidei vitam suam con-
formare; in iis, quo facit, eorum que credit; fidei
delem imaginem emulcentur; suos mores, suam a-
gendi rationem, actionesque suas, non fecus ac feni-
sus ad fidei normam compondere; Significat ille ve-
ros fideles nequamque substitere in speculativa ea-
rum veritatum fide, que revelata fuerunt, has e-
nem & demones credant, ac illis longe magis,
quam nobis de tamen perfunctum est; sed fidei ad-
dendam esse. Evangelicorum dogmatum praxim,
spiritus submissionem cum voluntatis subjectione esse
conficiandam, ac in tota vita sua ratione eos fen-
sus offendendos, quos de deo divinis, de spei sue
magnitudine, de qua ex mortuis resurrexisse, *Idem.*

Fuscius. magnitudine, deque ea morum puritate, quam Christiana Religionis profilio postulat, conceperunt: **Exinde** ex operibus fidem tuam. Sed heu! summa cum verecundia fatendum est paucos esse veros filios, si ex hac nora de eorum fide judicium ferendum est. Quod enim videtur discrimen inter plurimorum Fidelium vitam & vitam infidelium, qui fidei luminibus illustrati non sunt, & qui ce-
re omib[us] affectionibus, omnibusque naturae corrupte desiderios se mancipant? Numquid in mandi
hujus honorum conquistatione minus ardentes sunt,
in falso hujus mundi honore assertendo minus stu-
diosi, minus affectibus suis interventibus, minus com-
modorum suorum amantes, minus per levissimas
injurias ad ultionem proni? Non minor videtur
ambitio, minor inuidia, minor dissimilatio, atque
irreligio in Principibus viris? &c. Idem.
Urgens.

Injuria Unquamne vestra natura forent congeneris, que ad id vos rediget, ut nihil nisi ex homine, qui vobis simili est, audire, ac dicere poteritis? Haud ita sane: immo vosin*s* omnium tripi, cum non fidei, s*ed* ac vobis potest noli; nihil enim eorum, quae sensibus meis accident, ad id me cogit, eique etiam contraferendo, illis mendaci insimulo, eos abrensum. **P. Girou** in *Quadragesima Sermones de Fide.* Finatio.

Fateor equidem, fideles, me secreta indignatione
agitare, cum in mundo quodam inuetero, qui de
mysteriis nostris disceperat non dubitaret, & qui
vix, ac ne vix quidem primis corum imbuti fuit
rudimenti, qui pleno iure, non aliud preferente-
re titulum, quam infirmum audaciam, qua impia
dogmata sua venditant, judicare audent: rebus
magis momenti, pro libidine sua decisiones affe-
runt, ac apertissimum bellum indicant iis rebus o-
mnibus, quae in Iesu Christi Ecclesia atque inter
probatisimos Doctores, qui eandem tutari fuit,
sanctissima, sapientissima, & absolutissima inveni-
untur. Ex illis libentissime querarem, unde nam
hanc hauserint eruditioem, quam tanto factu ja-
citant; utrum ex compitis, speculis, aleisque,
ex libidinoso vivendi genere, atque impudenti-
simo voluppatum omnium voluntario ibi enim vi-
ta eorum transfigitur. Illud vero magis mirandum
est, quod flagiosissimi adolescentes, quibus nemo
vellet vel minimum negotiorum committere, ni-
nihilominus de gravissimis, difficillimisque questio-
nibus.

Bona opera testis sunt veri fidei, Salvianus ait; fine fide nulla opera bona, sine bonis operibus nulla fides, quae iustificet; sine bonis operibus, & sine fide nulla salus. Proprius fidei defectum tot egregie facta pseudofapientum, quos iudicat antiquitas, fructu caruerant; propter bonorum operum, fideique defectum, serui nequeit ut aliquis iustus fiat, & ecclisi gloriam assequatur. Fides fine operibus, & ecclisi gloriam assequatur.

bus est dominum fides, & corpus sine anima, Sanctus Jacobus Apostolus inquit. Credit Deum, hoc est eis existimatim, perfectiones, iustitiam, misericordiam; credit Deo, videlicet credit theoricas veritates, quae Dei nomine Apologetorum, Conciliorum, Ecclesiastique voce annuntiantur; sed non credit in Deum, hoc est non constituit spem suam in illius bonitate, neque illum confidat tamquam omnium cogitationum, omnium desideriorum, omniumque cordis sui motuum principium, & finem. Ex Christianis Sermonibus: sermone de qualitatibus Fidei.